

Täysistunto

Maanantai 10.12.2018 klo 14.01—20.08

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2018 vp

Lakialoite LA 70/2016 vp, 29/2017 vp, 51, 57/2018 vp

Toimenpidealoite TPA 34/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 19/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystoimen valiokunnan mietintö StVM 19/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.02 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen keskeisten ehdotusten myötä takuueläkkeen määrää korotettaisiin, sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäismääriä päivärahoja korotettaisiin, sairausvakuutuslain mukaisiin vanhempainpäivärahoihin esitetään muutoksia lapsiperheiden aseman parantamiseksi ja sairausvakuutuslain mukaisten lääkekorvausten vuosiomavastuuosuutta alennettaisiin.

Tällaiset ehdotukset ovat lähtökohtaisesti kannatettavia. Katson kuitenkin, että esitys sellaisenaan ja valiokunnan mietinnön mukaisena ei ole hyväksyttävissä. Haluan kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin, ja nämä ovat perussuomalaisen eduskuntaryhmän kantamia huolia, ja olen ne sosiaali- ja terveystoimen valiokunnassa perussuomalaisten eduskuntaryhmänä jäsenenä nostanut esille.

Perussuomalaiset kantavat huolta vähävaraisten asemasta ja katsovat, että lääkekustannusten kasvua olisi hillittävä. Lääkkeistä aiheutuvat kustannukset erityisesti pienituloisimmille, työttömille ja eläkeläisille ovat merkittävä kuluerä kokonaistoimeentuloa ajatellen. Esityksessä on ehdotettu muutoksia alkuomavastuuta koskien tilanteeseen, jossa kustannusten yhteismäärä ylittää 576 euroa 60 senttiä — tämä on se vuosiomavastuu — jolloin vakuutetulla on oikeus lisäkorvaukseen. Tämä löytyy ensimmäisen lakiehdotuksen 8 §:stä.

Katsomme, että nämä ehdotukset eivät ole riittäviä vähävaraisten lääkkeitä tarvitsevien henkilöiden tilanteen parantamiseksi. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että sosiaali- ja terveystoimen tulisi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, millä keinoin varmistettaisiin, että vähävaraisetkin pystyvät tosiasiallisesti hankkimaan tarvitsemansa lääkkeet. Esitän tätä koskevan lausumaehdotuksen myöhemmässä käsittelyssä.

Takuueläkkeeseen liittyen perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että eläkeläisköyhyys on vakava ongelma. Pienituloisten eläkeläisten tulot menevät lähes kaikki koti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

maiseen kulutukseen eli kiertoon. Hallituksen esityksessä pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentuloa ehdotetaan parannettavaksi takuueläkettä korottamalla. Ehdotuksen mukaan täysimääräisen takuueläkkeen lainmukaista määrää korotettaisiin 631 euroon vuoden 2019 alusta lukien, kun nykyinen täysimääräisen takuueläkkeen määrä on 624 euroa kuukaudessa. Tämän huomioiden katsomme, että takuueläkkeen määrää koskevat ehdotukset ovat oikeansuuntaisia, mutta pelkät nimelliset takuueläkkeen nostot eivät riitä. Perussuomalaiset pitävät kohtuuttomana liian vähäistä etuuksien korotusta kohderyhmälle, joka on tätä maata rakentaneet ja edelleen on Suomen pienituloisimpien joukossa. Myös tähän liittyen tulen esittämään lausuman.

Perussuomalaiset kantavat huolta myös laitoshovapaikoista ja ikäihmisistä. Pieni- ja keskituloisille eläkeläisille olemme esittäneet puoliväli-indeksin palauttamista, ja lapsivähennyksen palauttaminen vuoden 2017 tasolle on myös ollut meidän yksi esityksemme, löytyy sieltä meidän vaihtoehtobudjetistamme. [Juho Eerola näyttää kädessään perussuomalaisen vaihtoehtobudjettia] — Juuri näin, edustaja Juho Eerola siellä näyttikin, se jäi minulta tuonne pöydälle. Piti ottaa se tänne mukaan.

Toisin sanoen tässä on siis kysymyksessä perussuomalaisten vastalause. Me tulemme esittämään pykälämuutosesitystä, jossa esitämme, että vuosiomavastuuta vähennetään pienituloisille henkilöille summalla, jonka suuruus vahvistetaan erikseen valtioneuvoston asetuksella. Tämä liittyy juurikin lääkekorvauksiin. Ja lausumaehdotuksina me esitämme siten myöhemmässä käsittelyssä, että erilaisilla toimenpiteillä varmistetaan se, että eläkeläisten toimeentulo säilyy riittävällä tasolla.

Kuten tuossa sanoin, niin esityksessä on hyviä asioita, mutta toki myös perussuomalaisten mielestä edelleen parannettavaa. En usko, että olemme tässä asiassa yksin, koska kylähän pienituloisen eläkeläinen on meidän kaikkien sydäntä lähellä joka päivä, tai ainakin hänen pitäisi olla.

15.07 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Me sosiaalidemokraatit kannatamme ehdotettuja korotuksia takuueläkkeeseen ja nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärään sekä työkyvyttömyyseläkkeen leppäämään jättämisen minimiansaintarajan korottamista takuueläkkeen suuruiseksi. Kannatamme myös vähimmäismääräisen sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan, erityishoitorahan ja kuntoutusrahan korotuksia. Nämä kaikki ovat hyviä uudistuksia.

Jätämme mietintöön kuitenkin vastalauseen, koska hallituksen esityksestä poiketen esitämme takuueläkkeen määrää korotettavaksi enemmän, siten, että takuueläkkeen määrä olisi 805,52 euroa kuukaudessa vuonna 2019. Toisin sanoen hallituksen esitykseen verrattuna takuueläkkeen korotus kuukaudessa olisi 30 euroa. Kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi esitämme myös nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärää korotettavaksi niin, että se säilyisi takuueläkkeen tasoisena. Lisäksi esitämme, että yleisen asumistuen enimmäismäärämenot tarkistetaan vuokrat indeksiin eikä tuen saajalle epäoikeudenmukaisemman elinkustannusindeksiin mukaisesti.

Haluamme myös kiinnittää huomion hallituksen tekemiin perusturvaleikkauksiin ja esitämme, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimiin perusturvan korjaamiseksi. Katsomme, että pienituloisten ihmisten aseman parantamiseksi hallituksen tulisi valmistella tasokorotukset myös muihin kuin nyt esitettyihin ensisijaisiin etuuksiin, kuten kansaneläkkeeseen sekä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

työttömyysturvan peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen. Lisäksi edellytämme, että hallitus ryhtyy perhevapaa uudistuksen valmisteluun.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tekemät kansaneläkeindeksin jäädytykset tarkoittavat, että ilman erillisiä tasokorotuksia perusturvaetuuksien taso jää pysyvästi matalammalle tasolle myös jäädytysten päätyttyä. Lakisääteisessä perusturvan tason arvioinnissa on aiemmin todettu, ettei perusturvan taso riitä kattamaan kohtuullisen vähimmäiskulutuksen menoja. Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on antanut Suomelle huomautuksen perusturvan alhaisesta tasosta vuosina 2015 ja 2017. Hallituksen tekemien leikkausten seurauksena pienituloisten ihmisten toimeentulo on vaikeutunut. Leikkaukset ovat kohdistuneet etenkin työttömiin, lapsiperheisiin ja opiskelijoihin.

Työttömien toimeentuloa on heikennetty hallituskauden aikana muun muassa lyhentämällä merkittävästi ansiosidonnaisen päivärahan kestoja sekä ottamalla käyttöön niin sanottu työttömyysturvan aktiivimalli, jota voisi kutsua myös leikkausmalliksi. Tämän leikkausmallin leikkuri leikkaa työttömyysturvaa vähintään 32,40 euroa kuukaudessa heiltä, jotka eivät löydä työpaikkaa tai eivät pääse aktiivitoimenpiteisiin mallin ehtojen mukaisesti. Ansiosidonnaisessa turvassa leikkauksen euromäärä on suurempi, prosentteina aina 4,65 prosenttia. Heinä—syyskuussa jo 158 000 työttömältä on leikattu korvauksia, koska aktiivisuusehtoa ei ollut täytetty. Huhti—kesäkuussa heitä oli 151 000.

Katsomme, että on tärkeää tukea ihmisen aktiivisuutta työnhakuun ja koulutukseen, mutta hallituksen malli on epäoikeudenmukainen. Se tarkoittaa käytännössä leikkausta myös silloin kun aktiivisuutta osoittaa mutta työtä tai aktiivitoimia ei ole tosiasiallisesti saatavilla tai terveydentila ei mahdollista työllistymistä. On väärin leikata perusturvaa ihmisiltä, jotka aktiivisuudestaan huolimatta eivät täytä aktiivimallin kriteereitä. Mielestämme sosiaaliturvan lähtökohtana on oltava työ sekä ihmisen oman aktiivisuuden, itsensä kehittämisen, kouluttamisen ja työllistymisen tukeminen, ei näistä rankaiseminen. Pirstaloituvassa työelämässä ihmisen tilanne vaihtelee opiskelun, erilaisten työsuhteiden, yrittäjyyden, perhevapaiden ja mahdollisten työttömyysjaksojen välillä. Siksi on tärkeää, että turvan taso on ennakoitavissa ja elämäntilanteen vaihtuessa ihminen ei kohtaa tarpeetonta byrokratiaa, maksuviiveitä tai kannustinloukkuja.

Arvoisa puhemies! Vaikka pienimpään takuueläkkeeseen on hallituksen aikana tehty indeksijäädytyksiä kompensoivia tasokorotuksia, on muiden kuin takuueläkettä saavien eläkeläisten asemaa heikennetty. Pientä, alle 1 400 euron kuukausieläkettä saavien eläkeläisten taloudellinen tilanne on tämän hallituksen indeksijäädytysten myötä huonontunut kohtuuttomasti. Indeksijäädytysten lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja on nostettu 30 prosentilla ja lääkekorvauksia sekä Kelan matkakorvauksia on heikennetty. Myös asumisen kustannukset ovat hallituskaudella nousseet ja asumisen tuki heikentynyt.

Arvoisa puhemies! Hallitus aikoo leikata yleisen asumistuen tasoa jatkamalla asumistukea myönnettäessä hyväksyttävien enimmäisasumismenojen jäädyttämistä. Hallitus on jäädyttänyt menot vuoden 2015 tasolle vuosien 2016—2018 budjeteissa. Tätä me emme voi hyväksyä.

Arvoisa puhemies, vielä lopuksi: Hallituksen päätös pidentää adoptioperheiden, yksinhuoltajien ja monikkoperheiden käytettävissä olevia vanhempainrahakausia on tasa-arvoteko perheiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Samoin vähimmäistasoisten vanhemmuuden päivärahojen nostaminen on tärkeä teko. Näitä me kannatamme lämpimästi. Nämä toimet jäävät kuitenkin marginaalisiksi, kun tarve olisi laajemmalle vanhempainvapaiden ja etuuksien remontille. Edellytämme, että hallitus ryhtyy pikaisesti valmistele-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

maan perhevapaauudistusta, ja tarjoamme tähän työhön pohjaksi omaa perhevapaamalliamme, jonka ytimessä ovat yksilölliset ja joustavat vapaat kaikille perheille, naisten työurien tukeminen, paremmat mahdollisuudet isille lastenhoitoon ja mahdollisuus siirtää etuuksia myös muille kuin lapsen vanhemmille tilanteen ja perheen tarpeen mukaan.

Arvoisa puhemies! Tästä syystä olemme jättäneet vastalauseessa ehdotuksen, että edellä olevan perusteella ehdotamme, että 1., 4., 6. ja 7. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisesti, että 2. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 8 § muutettuna ja että 3. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 35 § muutettuna ja että 5. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 51 §:n 3 momentti muutettuna.

15.15 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ehdotuksen mukainen takuueläkkeen korotus korottaisi takuueläkkeen määrää 9 eurolla 25 sentillä kuukaudessa, kun huomioon otetaan myös erikseen toteutettava vuotta 2019 koskeva poikkeuksellinen indeksitarkistus. Korotuksen jälkeen takuueläkkeen määrä olisi hallituksen esityksen mukaisesti 784 euroa 52 senttiä kuukaudessa. Kuitenkin lakiin kirjattu täysimääräinen takuueläke olisi hallituksen esityksen mukaisen muutoksen jälkeen vain 631 euroa 69 senttiä kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa tulee parantaa hallituksen esitystä enemmän. Tuntuva korotus takuueläkkeeseen helpottaisi merkittävästi monen eläkeläisen mahdollisuuksia selvitä arjesta. Merkittävämpi korottaminen on perusteltua myös siitä syystä, että tällä hallituskaudella on tehty päätöksiä, jotka ovat lisänneet eläkeläisten kuluja.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittääkin 30 euron korotusta hallituksen esitykseen verrattuna. Korotuksen jälkeen takuueläkkeen määrä olisi 814 euroa 52 senttiä kuukaudessa, kun taas mainitsemani lakiin kirjattu täysimääräinen takuueläke olisi muutoksen jälkeen 655 euroa 87 senttiä kuukaudessa. Tämä esitetty korotus lisäisi valtion eläkemenoja 25 miljoonalla eurolla.

Eli KD:n eduskuntaryhmä ehdottaa, että toisen lain 8 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana: ”Täysimääräinen takuueläke on 655,87 euroa kuukaudessa.” Eli kaikkine indeksikorotuksineen se olisi sitten tämä mainitsemani 814 euroa ja 52 senttiä.

15.17 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Östmanin tekemää esitystä. Hallituksen esityshän on sinänsä myönteinen asia, ja se jonkin verran kompensoi niitä leikkauksia, joita on tehty ennen muuta indeksijäädytysten kautta, mutta on huomioitava, että tällä hallituskaudella on myös tehty esimerkiksi lääkekorvauksista päätöksiä, jotka ovat lisänneet merkittävästi eläkeläisten kuluja. Sen takia päädyimme eduskuntaryhmässä siihen, että esitämme omassa tasapainotetussa vaihtoehtobudjetissamme takuueläkkeeseen 30 euroa suurempaa korotusta kuin mitä hallitus esittää. Se toki maksaa, kuten edustaja Östman esitteli, se maksaa 25 miljoonaa euroa hallituksen esitystä enemmän, mutta omassa vaihtoehtobudjetissamme olemme sen tasapainottaneet eli esityksessämme olemme myös esittäneet, mistä rahat tähän esitykseen otettaisiin.

15.19 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on jo useissa puheenvuoroissa tuotu esille tämän lakiehdotuksen hyviä parannuksia. Erityisesti kaikkein pienituloisimpien ja heikoimmin pärjäävien ihmisten toimeentuloa ja selviytymistä nämä uudistukset auttavat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

Mutta, arvoisa puhemies, ihan ajattelin, että rehellisyyden nimissä on kuitenkin todettava, että muun muassa indeksien jäädytysten vuoksi kahden alimman tulokymmenyksen käteen jäävät tulot eivät ensi vuonna nouse huolimatta tämän lain tuomista parannuksista. On kuitenkin huomattava, että nämä Sipilän hallituksen isot tavoitteet, valtiontalouden tasapainottuminen ja työllisyyden parantaminen, ovat vaatineet tässä viimeisten vuosien aikana kaikkien kansalaisten osallistumista talkoisiin. Kuitenkin, arvoisa puhemies, on tärkeää, että myös jatkossa, ja erityisesti jatkossa, kiinnitetään entistä enemmän huomiota näihin isänmaan kaikkein vähäosaisimpiin, joista meidän yhteiskuntana kyllä pitää huolta pitää.

15.20 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa oli ihan oikein sanottu tuo äskeisen puheenvuoron loppu, että kaikkien pitäisi pitää huolta yhteiskunnan heikoimmista. Mutta sitä en kyllä oikein allekirjoita, kun siinä äsken edustaja Keränen teki havainnon, että nyt olisi niin, että kaikki Suomen kansalaiset olisivat talkoisiin pakotetut ikään kuin tämän taloustilanteen vuoksi. Nimittäin päinvastoin, eiväthän tällä kaudella hyväosaiset ole olleet minäkäänlaisissa talkoissa. Päinvastoin, hallituksellahan on kyllä kovasti riittänyt rahaa veronkevennyksiin kaikkein suurituloisimmille, veronkevennyksiin miljoonaperintöjen osalta, veronkevennyksiin esimerkiksi suurten metsäomistusten osalta, veronkevennyksiin kaikkein varakkaimmille yrittäjille. Näihin on riittänyt rahaa. Haluaisin tietää, millä ihmeen logiikalla hallituspuolueet ajattelevat, ettäkö kaikki tasavertaisesti näihin lamatalkoisiin osallistuisivat.

Puhemies! Tässä laissa kieltämättä on tehty hyviä parannuksia, esimerkiksi takuueläketä nostetaan, mutta kuuntelin tuon edustaja Kiljusen erittäin hyvän, perustellun puheenvuoron, missä hän kertoi, mitä ongelmia tähän jää, ja kertoi myös niistä sosiaalidemokraattisista valinnoista, joissa tekisimme toisenlaisia arvovalintoja. Meidän mielestämme olisi inhimillistä, viisasta löytää sydän ja turvata myös niiden ihmisten asemaa, jotka heikoimmassa asemassa ovat. Esimerkiksi nämä korotukset takuueläkkeeseen jättävät pientä työeläkettä saavat ihmiset täysin paitsi, ja monien laskelmien mukaan kun hallitus on tehnyt leikkauksia, lääkekustannuksiin on tullut heikennyksiä, erilaisia maksuja on tullut lisää, se ostovoima jää esimerkiksi pientä työeläkettä saavilla tai takuueläkeläisillä jopa miinukselle. Ja se ei ole tietenkään tänä päivänä inhimillisesti oikein eikä se ole taloudellisestikaan viisasta, sillä olisi erittäin tärkeätä, että myös näillä pienituloisilla ihmisillä, esimerkiksi juuri eläkkeensaajilla, olisi mahdollista vähän siellä sitten kuluttaa ja sitä kautta talouden rattaat pyörisivät.

Puhemies! Minä olen paljon keskustellut ihmisten kanssa, viimeksi sunnuntaina Tammen torilla, näistä kysymyksistä. Kyllä siellä vahva viesti oli se, että entistä hankalampi tilanne on monella arjessa. Kaikki kallistuu, eläminen kallistuu, asuminen kallistuu, sähkönsiirtomaksujen suuruutta ihmeteltiin, kaikkea tätä. Minulle on tullut yhteydenottoja vanhuksilta, jotka ovat leikkausten johdosta joutuneet kovin vaikeaan tilanteeseen, kun rahat eivät tunnu mihinkään riittävän.

Mielestäni tässä on kyllä nyt ihan oikeasti tammöisen tietynlaisen arvokeskustelun paikka. SDP:llä on hyviä esityksiä omassa vaihtoehtobudjetissaan. Ne ovat realistisia, ja niihin on laskettu tulot ja menot sopusointuun ja siten, että ihan oikeasti sen pienen eläkkeensaajan käteen jäävä tulo nousisi. Meillä on ollut tämä kuuluisa tavoite siitä, että tietyllä siirtymäajalla, jaksottain lopulta päätyisimme siihen, että kaikki 1 400 ansaitsevat saisivat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

sen 100 euroa lisää kuussa. Tässä vaihtoehtobudjetissa, joka on hyvä, siitä jo 30 euroa realisoituisi, samoin kuin vuosi takaperin.

15.23 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä edellisessä puheenvuorossa peräänkuulutettiin tasavertaisuutta, ja totesin, kyllä minun mielestäni yksinyrittäjäparturi-kampaajalle kuuluu se sama mahdollisuus, minkä te teitte pörssiyhtiöille, suurpääomalle, yhteisöveron keventämisen muodossa. Miksi te haluatte suomalaisia pienyrittäjiä, yksityisyrittäjiä, tällä lailla rangaista? Minusta se on erittäin suuri tasa-arvokysymys. Mutta tässä asiassahan on kysymys itse asiassa perusetuuksista eikä niinkään näistä verotuksellisista asioista, vaikka itse asiassa myös solidaarisuusvero on tämän hallituksen seurauksena tiukempi kuin vasemmisto-opposition ollessa vallassa.

Takuueläkkeen korotuksesta on täällä todettu, että se on ollut erittäin tärkeä ja hyvä asia. Aikanaan Matti Vanhasen pääministerikaudella se luotiin, ja sitä myös korotettiin seuraavalla Vanhasen pääministerikaudella. Viime kaudella valitettavasti takuueläkkeeseen ei tullut kertaakaan korotusta, mikä on tietenkin erittäin ikävää, koska tiedämme, että takuueläkkeen korottaminen kaikista parhaimmalla tavalla purkaa eläkeläisköyhyyttä. Se on kohdennettu parannus kaikista heikoimmassa tilanteessa oleville eläkeläisille, ja sikäli on erittäin tärkeää, että myös nettona näiden ihmisten takuueläke tulee olemaan korkeampi tämän hallituskauden jälkeen kuin se olisi ollut pelkillä indeksikorotuksilla.

Ja niin on esimerkiksi myös vähimmäispäivärahojen osalta. Oli erittäin merkittävää, että viime vaalikaudella tehtiin korotus — oppositio silloin ollessaan vallassa teki sinne 100 euron korotuksen — mutta jostain mystisestä syystä kuitenkin nämä kaikista pienimmät vähimmäispäivärahat, sairaus-, äitiys- ja isyyspäivärahat, jätettiin sen ulkopuolelle, ja kuitenkin summa ei valtiontaloudessa ole kuin hieman alle 20 miljoonaa. Mutta näille ihmisille tietenkin 100 euroa on erittäin merkittävä korotus henkilökohtaisella tasolla. Sikäli tämä on ollut ihan merkittävä tasa-arvokysymys, että se on saatu aikaiseksi.

Lisäksi täytyy muistaa, että tässä esityksessä on toki myös paljon pienempiä, yksittäisiä lievennyksiä ja helpotuksia, miten vaikkapa perheiden, monikkoperheiden, adoptioperheiden, vanhempainpäivärahoja pystytään käyttämään järkevämmiin perheen näkökulmasta. Ja — tämä liittyy varmasti tuohon seuraavaankin pykäläkohtaan mutta myös laajempaan keskusteluun — suuri kysymyshän tulee olemaan tietenkin se, miten voidaan yhteensovit-
taa nykyisessä työelämässä paremmin näitä vähimmäisetuuksia, siten että voi ottaa keikkatyön vastaan ja se on aina kannustavaa ja kannattavaa. Kun ihminen itse kokee sen, että kun hän lähtee tekemään asioita, niin se nostaa häntä pois köyhyydestä ja antaa sykäyksen aktiivisuuteen, niin se jos mikä on hirvittävän tärkeää ja parasta köyhän asiaa minun mielestäni. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Paula Risikko: Oli vastauspuheenvuoropyynnöt, edustaja Viitanen ja Kari.

15.26 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän niin sanottuun apteekkarivähennykseen, niin meidän teetimme tietopalvelulaskelmat siitä, että se puhujan mainitsema parturi-kampaaja, pieni yrittäjä, ei siitä juurikaan hyödy. Meillä sosiaalidemokraateillahan on tietenkin vaihtoehtobudjetissa myös omat esityksemme, jotka ovat sitten näitä pieniä yrittäjiä auttavia.

Mutta, puhemies, mitä tulee vielä näihin arvovalintoihin ja tähän köyhyyden torjumi-
seen, pienituloisten ihmisten auttamiseen, niin kyllähän se vain, arvoisat edustajat hallitus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

puolueissa, on niin, että teillä on se valta ja valtikka nyt käsissä. Esimerkiksi keskustan puolelta minä olen kuullut joka kesä vaatimuksia, että nyt tarvitsee torjua eläkeläisköyhyyttä, ja kyllä on ollut syksyllä pettymys suuri, kun ei niitä köyhydentorjuntaohjelmia ole juurikaan näkynyt, päinvastoin. Se, että annetaan korotus takuueläkkeeseen, on sinänsä hyvä, mutta samaan aikaan leikkausten kautta leikataan se rahapussi miinusmerkkiseksi. Eihän se nyt tällä tavalla, puhemies, vetele, että täällä tehdään toista ja viikonloppupuheissa puhutaan toista.

15.27 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä täällä salissa läsnä olevien kesken ei kannata meitä asettaa vuohiin ja lampaisiin köyhän asian puolustamisessa, ei ainakaan sosiaalidemokraatteja ja keskustaa — tosin kokoomuksen edustajia ei täältä lattiataason puolelta löydy.

Mutta tästä köyhän asiasta ja tasa-arvosta edustaja Kulmunin kanssa haluan kuitenkin olla en periaatteessa vaan asiassa eri mieltä. Arvostelitte meitä yhteisöveron laskusta viime kaudella. Nyt kuitenkin teille ovat kelvanneet juhlapuheissanne ne kaikki uudet työpäivät, jotka osaltaan ovat tulleet Suomen kilpailukyvyn parantumisesta, johonka osaltaan on vaikuttanut yhteisöveron lasku.

Sen sijaan työllisyysvaikutuksia tällä yrittäjyysvähennyksellä — tai niin kuin tänä päivänä kutsutaan, apteekkarivähennyksellä — ei ole ollut nähtävissä, ei millään tavalla edes verrannollisesti nähtävissä. Niin kuin edustaja Viitanen sanoi, myöskään pienen parturikampaamoyrittäjän, kivijalkayrittäjän työllisyyteen tai talouteen ei apteekkarivähennyksellä ole ollut merkittäviä vaikutuksia. Avoimet yhtiöt ja erilaiset sijoittajat ovat varmasti teidän toimestanne rikastuneet.

Puhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

15.29 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulin tähän eteen sen takia, että tässä on muutamia asioita, joita haluan vielä sanoa, enkä halua takertua siihen kolmen minuutin aikatauluun.

Oikeastaan ensimmäinen asia, johonka haluaisin puuttua, on nimenomaan suuresti arvostamani edustaja Keräsen näkökulma, jossa hän totesi, että talouden tasapainottaminen vaatii kaikkien osallistumisen. Meidän mielestämme kyse on myös oikeudenmukaisuudesta ja arvovalinnoista, sillä meidän mielestämme myös näihin talkoisiin hyvätuloisten pitää osallistua vahvemmin, ja jos pienituloisia, köyhiä, sosiaaliturvan varassa olevia ihmisiä otetaan talkoisiin mukaan, se pitää tehdä suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti, etteivät he jää köyhyyden loukkuun. Siinä mielessä meidän täytyy todeta, että hallitus on systemaattisesti leikannut ja heikentänyt kaikkein pienituloisimmilta, nimenomaan sosiaaliturvan varassa olevilta ihmisiltä ja sairailta, mikä meidän mielestämme ei ole oikeudenmukaista eikä inhimillistä, pikemminkin päinvastoin.

Me sosiaalidemokraatit olemme tehneet ja rakentaneet pitkän linjan suunnitelman, tämänmoisen sosiaaliturvamallin, joka olisi nykyistä oikeudenmukaisempi, ja se olisi ennakoivampi ja se vähentää byrokratiaa, jotta kansalaiset pystyvät itse arvioimaan omaa tulevaisuuttaan ja tämän päivän tilannettaan ja sitä kautta myös tekemään entistä paremmin ratkaisuja oman elämänsä kannalta. Me ehdotamme sosiaaliturvauudistuksen pohjaksi yleisurvaa, joka on niin sanotusti kolmiportainen tukimalli. Siihen ovat oikeutettuja kaikki työnteon muodosta riippumatta aina yrittäjistä apurahansaajiin ja vakituisesti työssäkäy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

vistä keikkatyöläisiin. Yleisturvan tarkoitus on helpottaa työtulojen ja sosiaaliturvan yhteensovittamista siten, että työ on tekijälleen aina kannattavaa. Yksi yhtenäinen yleisturva purkaa byrokratialoukkuja, koska turvan taso ja määräytymisperusteet ovat samat erilaisilla syyperusteilla. Se ei aiheuta väliinputoamista eikä maksatusviiveitä turvan saamisen perusteena olevan syyn vaihtuessa. Toivottavasti seuraavalla hallituskaudella me pääsemme tämmöiseen yhteiseen malliin ja pääsemme yhdessä sitä kehittämään. Tähän liittyy myös sitten tietojärjestelmien yhteensovittaminen syyperusteisen sosiaaliturvan pohjalta, ja tätä kautta helpotetaan yleisturvan rakenteen toteuttamista.

Mielestämme yleisturvan kokonaisuus voidaan toteuttaa vaiheittain vuoteen 2030 mennessä. Ensiaskeleita yleisturvaa kohti voidaan ottaa nopeasti esimerkiksi yhtenäistämällä etuuksien tasoja, niiden perusteena olevia tulokäsitteitä, maksupäiviä ja lapsikorotuksia sekä selkeyttämällä karenssipäivien määräytymisiä. Mielestämme nyt olisi erittäin tärkeää myös se, että pikaisesti valmistellaan kansaneläkkeen korotus sekä kokonainen toimenpideohjelma, jossa pienituloisten eläkeläisten asemaa tarkastellaan kokonaisuutena ja esitetään aidosti vaikuttavia toimia pienituloisten eläkeläisten toimeentulon ja arjen parantamiseen. Tämän me voisimme tehdä jo nyt, eikä sen tarvitse odottaa vuoteen 2030 ulottuvaa ohjelmaa.

Me esitämme myös, että kansaneläkkeen ja työeläkkeen yhteensovitus muutetaan siten, että pientä työeläkettä, alle 1 400 euroa kuukaudessa saavien toimeentulo paranee ensi vuonna 30 euroa kuukaudessa. Lisäksi takuueläkettä tulee korottaa 21 euroa kuukaudessa, jolloin sekin nousee yhdessä hallituksen esittämän korotuksen kanssa 30 eurolla kuukaudessa. Näiden muutosten lisäksi etuuksien indeksijäädytykset on peruttava, mikä sekin parantaa eläkeläisten toimeentuloa, ja verotus kevenisi pieni- ja keskituloisilta eläkeläisiltä. Pidemmällä aikavälillä tulee tehdä julkisen talouden raameissa 100 euron nettokorotus pienituloisten eläkeläisten toimeentuloon, ja tästähän me olemme myös paljon puhuneet.

Vielä yksi asia, johonka hallitus on tässä omassa esityksessään ottanut kantaa, ovat asumistukeen liittyvät kysymykset, ja meidän näkemyksemme mukaan tämän yleisen asumistuen keskeisin ongelma on tukea myönnettäessä hyväksyttävän vuokratason alhaisuus verrattuna markkinavuokriin. Asumistuen heikentäminen ja enimmäisasumismenojen jäädyttäminen tarkoittavat yhä useamman ihmisen omavastuuosuuden kasvattamista, mikä on todella ongelmallista. Monet asumistuen saajat joutuvat paikkaamaan matalaa asumistukeaan turvautumalla pitkäaikaiseen toimeentulotukeen, ja tähän ei voi olla meidän tavoitteemme. Jo aiemmat hallitukset päätöksen ovat lisänneet toimeentulotuen tarvetta, ja siltä osin se, kun ensisijaista toimeentuloa on heikennetty, on ajanut ihmisiä köyhyyteen ja toimeentulotuen varaan, ja siltä osin tämä ei varmasti ole myöskään, voisiko sanoa niitten yhteisten talkoitten tavoite.

15.34 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Enhän suinkaan sanonut, että yhteisöveron alentaminen oli huono päätös, toisin kuin edustaja Kari, joka täältä nyt ennätti jo lähteä eteenpäin, sanoi. Totesin vain sen, että se asetti sitten kyllä suomalaiset yksinyrittäjät vähän epäedulliseen kilpailuasetelmaan, kun annettiin isoille pörssiyhtiöille etuus yhteisöveroalennuksen myötä mutta unohdettiin nämä kotimaiset yksinyrittäjät, joita kuitenkin on aivan ehdoton enemmistö kaikista meidän yrityksistämme, pitkälle yli 90 prosenttia. Ne ovat kotimaisia, pieniä yrityksiä, ja myös heille se 5 prosenttia on erittäin merkittävä ja tärkeä asia. Sikäli ihmettelen hieman kyllä, miten naureskellen ja vähäpätöisesti oppositiossa tähän asiaan suhtaudutaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

Totta kai on niin, että hallituksessa ei pystytä valitsemaan sitä aikaa, missä valtaan tullaan, ja sitä perintöä, mitä saadaan. On aina varmasti hyviä asioita, mitä edelliset ovat tehneet ja mitä seuraavat tekevät, ja niihin vaikuttavat myös kansainvälisen talouden suhdanteet. Mutta tällä vaalikaudella kuitenkin lopputulema tulee olemaan se, että yhä useampi ihminen on saanut töitä — yli 120 000 ihmistä on työllistynyt — ja valitettavasti viime kaudella luku oli hieman erilainen.

Tässähän ovat tietenkin kysymyksessä vähimmäisetuuksiin liittyvät korotukset ja niiden muokkaukset, mitkä ovat erittäin merkittäviä, ja olen kiitollinen, että keskustajohtoinen hallitus on nyt ne tuonut ja on tehnyt vaikkapa pienimpiin vähimmäispäivärahoihin korotuksen, 100 euroa, joka on jäänyt aikaisemmin tekemättä. Historiahan tässä on se, että aikaisemmin tämä sama korotus tehtiin Vanhasen kakkoshallituksessa, mutta sitten se kuilu taas repesi, ja nyt on tuotu samalle tasolle. Tästä ovat myös monet tutkijat huomauttaneet, ja tämä on erittäin merkittävä asia. Hienoa, että nyt tämän esityksen myötä, kun hallitus on itse asiassa joka ikinen vuosi takuueläkettä korottanut, salin laidasta laitaan kuuluu positiivista puhetta takuueläkkeistä. Kuten tiedämme, se on kaikista tehokkain yksityiskohtainen toimenpide, jolla pysytään vaikuttamaan eläkeläisköyhyyteen. On tärkeää, että takuueläkkeen tason parantamista myös jatkettaisiin tulevaisuudessa samalla tavalla kuin on nyt tehty. Se on erittäin merkittävä asia. Olen kyllä siitä kiitollinen, että takuueläkeläisten tilannetta on pystytty parantamaan.

15.37 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka olemme arvostelleet ja arvois-
telemme hallitusta siitä, että takuueläkettä ei tässä yhteydessä riittävän paljon koroteta, jotta se kompensoisi niitä negatiivisia toimenpiteitä, jotka ovat kohdistuneet eläkeläisiin, niin haluan nostaa kuitenkin tästä esityksestä yhden mielestäni erittäin tärkeän, vaikkakin melko pientä ryhmää koskevan korjauksen esiin ja antaa siitä hallitukselle tunnustuksen.

Nimittäin tässä esityksessä nyt luovutaan vähimmäismääräisen sairauspäivärahan nykyisestä 55 päivän karenssista. Tämähän on sellainen epäkohta, joka vuonna 1996 tehtiin. Silloin muuten sosiaalidemokraatit olivat pääministeripuolue. Silloin todellakin poistettiin tulottomilta ja pienituloisilta oikeus sairauspäivärahaan — siis myös minimisairauspäivärahaan — kokonaan, ja hanketta perusteltiin sillä, että jos henkilöllä ei ole terveenä tuloja, niin ei hän niitä tarvitse sairaanakaan. No, vuonna 2002 sitten lakia lievennettiin niin, että siihen tuli tämä 55 päivän karenssi, mutta kyllähän se on hyvin kohtuuton ja hyvin epäinhimillinen, jos ajatellaan sellaisia henkilöitä, vaikkapa kotiäitejä tai opiskelijoita, jotka ovat joutuneet tämän kohtaamiksi, että he joutuvat todellakin 55 päivää odottamaan ennen kuin saavat minkäänlaista vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa. Todellakin tästä haluan antaa nyt hallitukselle kiitoksen, että tämä epäkohta tämän esityksen yhteydessä korjataan.

15.39 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Se, että takuueläkettä korotetaan — en tiedä, tai sitten olen ollut silmät kiinni, että kukaan täällä olisi sitä naureskellut tai olisi ollut sitä mieltä, että näin ei pidä tehdä. Kyllä kaikki tässä salissa ainakin tällä hetkellä olevat ovat olleet samaa mieltä, että näin pitää tehdä. Mutta hallituksen esitys ei ole riittävä, ja sen takia on jouduttu tekemään vastalauseita, että sitä olisi pitänyt korottaa aiemmin.

Mutta se, mitä on tämä hallitus tehnyt ja mikä on tällä hetkellä hyvin poikkeuksellista, on se, että ensimmäisen kerran ikinä koko tämän nykyisen eläkejärjestelmän olemassaolon aikana on leikattu kansaneläkkeistä jäädyttämällä indeksit. Näin ei ole pystynyt tekemään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

mikään hallitus, ei edes 90-luvulla, silloin, kun oikeasti maan talous romahti. Mutta nykyinen Sipilän hallitus tämän pystyi nyt sitten tekemään. Takuueläke ei tietenkään kosketa ihan kaikkia, esimerkiksi pienimpien työeläkkeiden saajien osalta tilanne on hieman toisenlainen.

Sitten on pakko vielä kertaalleen todeta tähän yrittäjyyspuoleen, että kyllä, yhteisöveron alennus auttoi jonkun verran työllistymistä ja oli hyvä tehdä, vaikka se oli kipeä joiltakin osin. Mutta tämä yrittäjävähennys ei nähtävästi kyllä auta yhtään työllistymistä. Todennäköisesti, ainakin hallituksen oman esityksen mukaan, työllistymisvaikutus on nolla — nolla, ei yhtään uutta työpaikkaa. Sitä vastoin me olemme esittäneet 30 000 euron alvin alarajan korottamista, mutta hallitus ei ole tarttunut tähän, millä oikeasti autettaisiin niitä yksinyrittäjiä, näitä kaikkein pienimmillä tuloilla olevia yrittäjiä, niitä partureita, kampajia, suutareita ynnä muita. Jos olisitte nostaneet alvin alarajaa meidän esityksemme mukaisesti, silloin olisi tähän puututtu eikä pelkästään suurituloisten yritysten hyvinvointiin.

15.41 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa edellä edustaja Paatero piti kyllä hyvän puheenvuoron ja avasi juuri sitä, mitä itsekin olin aikonut sanoa.

Ensinnäkään täällä ei todellakaan naureskella sille, että takuueläkettä nostetaan. Päinvastoin, näin täytyy tehdä, ehdottomasti.

Mutta minua hämmentää vain se, että täällä päivästä toiseen, viikosta toiseen, kuukaudesta toiseen, vuodesta toiseen hallituspuolueiden edustajat ovat aina näissä keskusteluissa kertoneet, kuinka mahdollittoman hyvin kaikki on, kuinka ihmisillä menee oikein hyvin nyt ja hallitus on tehnyt vain hyvää, ja näin. Mutta sitten kun menee sinne todellisuuteen, kun menee puhumaan niiden ihmisten kanssa vaikkapa sinne Tammelantorille Tampereelle, niin eivät siellä ihmiset koe niin, että tässä kaikki olisi ihan kunnossa, vaan päinvastoin sanotaan, että apua, tehkää jotain, että nyt tämä eriarvoisuus sen kun kasvaa ja pienempi ihmisen kärsii. Tämä on se tunnelma, mikä ihmisten mielessä on. Ja se on aito huoli, se on oikea huoli. Silloin kun rahapussi näyttää miinusta ja rahaa on muutenkin vähän, niin se ei todellakaan ole mikään helppo tilanne eikä naurun asia. Minä todella pyytäisin ja toivoisin, että myös keskustapuolueesta löydettäisiin se alkiolainen sydän, koska tiedän, että teillä — esimerkiksi puoluevaltuuston kenttä tai Keskustanuoret ovat usein peräänkuuluttaneet näitä alkiolaisia arvoja, sitä, että köyhästä on välitettävä, ja he ovat nähneet, että nyt tällä kaudella on menty liikaa siellä kokoomuksen talutusnuorassa. Sitä me olemme täällä kritisoineet ja halunneet tehdä toisenlaisia arvovalintoja kaiken kaikkiaan.

Mielestäni oli hyvin tärkeä se yksityiskohta, minkä edustaja Paatero sanoi, että tämä hallitus on esimerkiksi leikannut kansaneläkkeitä, mitä ei koskaan ennen ole tehty, ei edes Esko Aho kyennyt siihen, mutta tämä Sipilän hallitus sen tekee. Ja siinä valossa en todellakaan ihmettele niitä keskusteluja, mitä käydään myös keskustan oman puolueväen keskuudessa. Ainakin julkisten tietojen mukaan siellä on paljon toivottu hieman muutosta politiikan kurssiin tässä suhteessa.

Puhemies! Ihan loppuun sanon tässä vielä tämän: Kun kuuntelin todella, niin kuin kerroin, tämän Anneli Kiljusen puheenvuoron — hän puhui paljon myös työttömyysturvasta ja siihen tehdyistä epäoikeudenmukaisista leikkauksista — niin se täytyy kyllä sanoa vielä, että yksi on mainittava, tämä aktiivimalli. Se on toden totta, niin kuin ministeri Lindströmkin sanoi, kivi pullassa. Minä en voi ymmärtää sitä, mitä järkeä siinä on. Kun haetaan ihmisten työllistymistä ja muuta ja tehdään erilaisia toimia, niin miksi tarvitsee joku kivi sinne pullaan leipoa ja pakottaa se sitten nielemään ja rangaista ihmisiä, aktiivisia ih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

misiä, siitä, että he hakevat työtä, ja jos he eivät sitä saa, niin kiitokseksi, ”palkkioksi” siitä hallitus rankaisee heitä sitten työttömyysturvaleikkauksella?

Puhemies! Pidän hyvin tärkeänä, kun aistin myös tämän uudistuksen aika paljon sotivan ihmisten oikeudentuntoa vastaan, että näistä kysymyksistä käytäisiin sitten ennen vaaleja keskustelua — käytäisiin keskustelua, mitä mikäkin puolue haluaa eläkkeensaajille tai työttömille. Ja toivon, että on todellakin iso keskustelu myös eriarvoistumisen näkökulmasta edessä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.